

derom stedfødne Forhandlinger i de forrige Provindsstaaender været anerkjendt, at i Forbindelse med Consumtionen maatte Indfrankningerne i Mølleriets i Kjøbstæderne falde bort. Jeg troer derfor, at det maa anerkjendes, at enhver fornuftig Møller i Kjøbstæderne allerede i en meget lang Tid maa have været forberedt paa, at den Forandring, hvorom der nu her er Spørgsmaal, maatte indtræde. Denne Omstændighed fremhæver jeg, fordi det maa gjøre det mindre betænkeligt, end det ellers maaffee kunde være, nu endelig at indfrænke den Overgangstid, som skal fastsættes for Kjøbstadmolleernes Bedkommende.

Hyad Landmøllerne angaaer, da indrømmer jeg fuldkommen, at Forholdet med Hensyn til dem er et ganske andet, men man maa ogsaa lægge Mærke til, at Grunden til den paa Landet bestaaende Indfrankning ligeledes er begrundet i Beskatningsforholdet, og at dette Lovforslag netop gaaer ud paa, at den Landmøllernes paahvilende Beskatning skal bortfalde fra den samme Tid, hvorfra Friheden indtræder. Jeg vil erindre om, at denne Beskatning omtrent udgjør 35,000 Rbd. aarlig, den repræsenterer altsaa en Capital af imellem 800,000 Rbd. og 900,000 Rbd. Det, vi altsaa gjøre i det Dieblif, vi gjøre Møllenæringen fri, er accurat det Samme, som om Staten lod ydste Obligationer til et Beløb af 850,000 Rbd., lod Mølleflyden vedblive at bestaae i Fremtiden og lod hiin Capital fordele som en Erstatning til de nærværende Møllere. Det er den samme Fremgangsmaade, som man i sin Tid brugte ved Udjevningen af Forskjellen mellem det privilegerede og uprivilegerede Hørtorn. Det er altsaa virkelig en Capital, som Møllerne paa Landet faae til deres Disposition for at hjælpe sig i den Overgang, som nu forestaaer. Denne Befrielse for en Byrde, eller om man vil kalde det, denne Understøttelse, som saaledes ydes disse Møllere, maa ogsaa gjøre det mindre betænkeligt at berøve dem den Eneret, de hidtil have havt til Maling paa Landet, og naar der da gives dem en saadan Tid, som er fornøden for at gjøre de Arrangementer, som kunde behøves i den Henseende, maa det vistnok anses for fuldkommen tilstrækkeligt. Jeg troer nu, at Enhver som vil

see hen til de paagjældende Forhold, vil indrømme, at den Mand, som i dette Dieblif kan forudsæe, at om 5 Aar vil denne Næringsfrihed indtræde, han vil i disse 5 Aar have en fuldkommen tilstrækkelig Tid, naar han forøvrigt har Dygtighed og Capital til at foretage de Anlæg, hvorved han troer at kunne blive istand til at bestaae under de nye Forhold (Hjerrild: Ja, naar han har Capital); men besidder han derimod ikke Capital og Dygtighed, saa vil det let indrømmes, endogsaa af den ærede Rigsdagsmand, som særlig gjorde en Bemærkning herved, at der er overmaade lidet Sandsynlighed for, at han i de øvrige 5 Aar, om hvilke der er Tale, naar man udvider Overgangstiden til 10 Aar, vil komme i Besiddelse af denne Capital; det skulde da være, at han kom til at vinde den i Løtteriets (Tscherning: Det bestaaer ikke længere), eller paa en anden saadan extraordinair Maade; men derimod er der slet ingen Sandsynlighed for, at han ved sit Møllebrug vil kunne fortjene saameget i disse yderligere 5 Aar, at han derved skulde blive istand til at gjenngaae en Overgangstilstand, som han ellers ikke vilde kunne gjenngaae, thi var det Tilfældet, saa maatte Møllernes Tilstand være ganske anderledes brillant og udmærket i dette Dieblif, end den fra alle Sider er paastaet at være. Factum er netop det, som jeg troer, at man væsentlig maa lægge Mærke til, at Møllerne i lang Tid have været i Tilbagegang, ikke paa Grund af Lovgivning, men paa Grund af den naturlige Udvikling, som Industrien maa tage i alle Røtninger og derfor ogsaa i denne, den naturlige Udvikling, som gjør, at Fabrikkerne mere og mere concentrere sig i enkelte større Anlæg, hvorved de smaa Fabrikker maae gaae tilgrunde, naar de ikke besidde den fornødne Capital og Dygtighed til at udvide sig saaledes, som Tiden kræver det. Dette vil naturligtvis gjøre sig gjældende i forskjellig Grad paa de forskjellige Steder, mere i Kjøbstæderne end paa Landet, mere i de større Communer end i de mindre, men mere eller mindre vil det gjentage sig overalt, og en Folge deraf er det ogsaa, at Møllerne allerede i en længere Tid, navnlig i de større Communer, have været i en Tilbagegang, som gjør det overmaade lidet